

sopotnja

*Želimo vam prijetne praznike
in veliko sreče v letu 2015!*

Sopotja

glasilo slovenske skupnosti na Reki in v PGŽ
december 2014, številka 4, letnik 3
ISSN 1848-4360
Reka, december 2014

Uredništvo:

Jasmina Dlačić, Dimitrij Jelovčan Bulatović,
Darko Mohar, Boris Rejec, Zvonimir Stipetić,
Vitimir Vitaz, Marjana Mirković, Milan Grlica
glasilo@bazovica.hr
Podpinjol 43, 51000 Reka

Izdajatelj:

Slovenski dom KPD Bazovica
Podpinjol 43, 51000 Reka
bazovica@bazovica.hr, zanj: Zvonimir Stipetić
www.bazovica.hr
www.facebook.com/KPDBazovica

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.ri@gmail.com, zanj: Boris Rejec

Svet slovenske narodne manjšine PGŽ
Podpinjol 43, 51000 Reka
vj.slo.nm.pgz@gmail.com
zanj: Dimitrij Jelovčan Bulatović

Urednica:

Marjana Mirković
marjana.mirkovic@ri.t-com.hr
gsm: 091 593 6086

Lektorica: Darka Tepina Podgoršek
Oblikovanje, prelom in tehnično urejanje:
Vesna Rožman
Fotografija na naslovnici: Anita Hromin
Karikatura: Bojan Grlica
Tisk: Tiskara Sušak
Glasilo izhaja trimesečno
Naklada je 600 izvodov

Glasilo finančno podpirajo:

Urad Vlade Republike Slovenije za Slovence
v zamejstvu in po svetu

Primorsko-goranska županija

Mesto Reka

Svet za narodne manjšine Republike
Hrvaške

iz vsebine

Uvodnik 3

Iz društva 4

Iz svetov 14

Iz pouka DPS 15

Literarni kotichek 16

Si-T 17

Pogled z onkraj Snežnika 22

Srečanja 23

Foto kotichek 24

Slovenski dom KPD Bazovica
tel.: 215 406, 324 321, faks: 334 977
uradne ure, knjižnica in klubski prostori
torek in četrtek: 10.00–12.00, 18.00–20.00
MePZ, vaje: ponedeljek: 18.00–20.30
Dramska skupina: po dogovoru
Folklorna skupina: sredo, 19.00–21.00
Plesna skupina: ponedeljek, 19.00–21.00,
četrtek, 18.00–19.00
Planinska skupina: torek, 20.00–21.30
Fotografska skupina: drugi in četrti četrtek,
18.00–20.00
Glasbena skupina: torek, 17.00–21.00
Likovni krožek: sredo, po dogovoru
Tečaj slovenščine: sredo, 17.00–20.00
Dop. pouk slovenščine: ponedeljek, 17.00–20.30
Mladinska skupina: po dogovoru
www.bazovica.hr/mladinci
Druženje s člani: četrtek, 18.00–20.00

Veleposlanništvo Republike Slovenije v RH
Alagovičeva 30, 10 000 Zagreb, RH
Veleposlanik: Vojko Volk
Konzularni oddelek, uradne ure:
ponedeljek od 9.00 do 12.00
sreda od 9.00 do 12.00 in od 14.00 do 16.00
petek od 9.00 do 12.00
tel.: + 385 1 63 11 014, + 385 1 63 11 015
faks: + 385 1 46 80 387
el. pošta: vzg@gov.si
spletna stran: <http://zagreb.veleposlanistvo.si>

Državljanom RS je v nujnih primerih zagotovljen
kontakt z dežurnim diplomatom:
med tednom: od 16.30 ure konec tedna in med
prazniki: 24 ur
tel.: +385 98 462 666

Generalni konzulat RS, Split
Častni konzul Branko Roglič
tel./faks: +385 21 389 224
el. pošta:
generalni.konzulat.rep.slovenije@st.t-com.hr
uradne ure: ponedeljek–petek od 9.00 do 13.00

EGON: ŠEPETANJE NA BLAZINI

Jesen je prinesla novo srečanje vseh slovenskih društev, tokrat v Crikvenici in z udeležbo novega/starega ministra, pristojnega za Slovence v zamejstvu in po svetu. Ta je, enako kot prvi mož Slovencev na Hrvaškem, posebej pohvalil enotnost slovenskih organizacij in opozoril na pomen vključevanja mladih, rojaki pa so se seznanili tudi z izidom novega slovensko-hrvaškega in hrvaško-slovenskega slovarja, prejetim kot popotnico za ohranjanje jezika. Kulturna sezona se je začela z vrsto srečanj: na Reki je bilo KPD Bazovica na prireditvi *Etno smotra* pobudnik za predstavitve gastronomske dediščine, zbor je nastopal na pevskih srečanjih v županiji in Sloveniji, kjer se je društvo predstavilo tudi v Černelavcih, v čezmejnem projektu 3M, v Ljubljani, na festivalu tretjega življenjskega obdobja in v Portorožu, na sejmu Bonaca, na Reki pa je gostilo zanimive ustvarjalce, od slovenskega režiserja Alena Jelena in igralk Vesne Jevnikar z monodramo *Misterij žene do bistriškega fotografa Stojana Spetiča* in goranskega vsestranskega kulturnika Davorja Grgurića z veliko-

nočno kuharico. Sopotja spremljajo tudi vselej aktivne planince ter delo svetov in pouka slovenskega jezika in kulture. Literarni kotiček bogati dopis reške rojakinje neverjetno živahnega duha, Ksenije Grabusin, ki se spominja svojega davnega prihoda na Reko, Zdenka Kallan Verbanac pa se je z verzi poklonila spominu na prezgodaj preminulo članico društva Milico Pejović. Rubrika Si-T omenja neutrudno delovanje Marka Smoleta, ki s poletno delavnico v vasico Plešče vsako leto prinese živahen kulturni utrip; zatem uspešne nastope mladega člana glasbene skupine KPD Bazovica, odličnjaka srednje glasbene šole Ivan Matetić Ronjgov Daniela Šimeka. Poročamo tudi o nagradi za življenjsko delo, ki so jo mestne oblasti v Čabru dodelile plodovitemu raziskovalcu krajevne zgodovine in jezika Slavku Malnarju, ter predstavljamo slovar ravnogorskega narečja, ki temelji na rovtarskih govorih. Spremljamo tudi delo Sveta za narodne manjšine RH, ki, tako kot v Sloveniji, napoveduje nove načine pridobivanja denarne podpore za društva. Sodelavec Tomo Šajn pri naša pogled na aktualno dogajanje v Sloveniji, rubrika Srečanja pa predstavlja dolgoletnega aktivnega člana društva in znanega reškega umetniškega fotografa Istoga Žorža. Številko tudi tokrat bogatijo fotografije pridnih članov in članic fotografske in drugih skupin društva ter karikatura Bojana Grlice. Ob vstopu v četrto leto izhajanja se uredništvo zahvaljuje vsem dosedanjim sodelavcem in k sodelovanju vabi nove, vse, ki želite tako ali drugače sooblikovati Sopotja.

Vsem bralcem želimo prijetne praznike in veliko sreče v novem letu. | Uredništvo

Uvodnik

OBVESTILO

KPD Bazovica išče hišnico/ka

Slovenski dom KPD Bazovica išče hišnika/hišnico, ki bi skrbel/-a za poslopje. Stanovanje zagotovljeno, drugo po dogovoru. Zaželeno je znanje slovenščine. Delo je primerno predvsem za mlajšega/-o upokojenca/-ko.

Informacije v tajništvu
KPD Bazovica v uradnih urah.

Nagradni natečaj

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je objavil 13. nagradni natečaj za diplomska, magistrska in doktorska dela na temi Slovenci v zamejstvu in Slovenci v izseljenstvu. V poštev pridejo prijavitelji iz RS in tujine, ki so od 1. novembra 2013 do 31. oktobra 2014 uspešno zagovarjali dela na temo slovenskih skupnosti zunaj meja RS. Poleg slovenščine so ta lahko napisana v italijanskem, nemškem, angleškem, španskem ali hrvaškem/bosanskem/srbskem jeziku (v latinici), vendar morajo potem v prilogi vsebovati povzetek v slovenščini. Nagrajena bodo po tri dela za zamejstvo in izseljenstvo (prva nagrada 800 evrov, druga in tretja pa 600 oz. 400 evrov).

Prijave so do 12. decembra 2014, več: www.uszs.gov.si.

29.–31. avgust

Planinsko izpopolnjevanje Bavšica 2014

Že vrsto let mladi vodniki PS KPD Bazovica in PD Snežnik iz Ilirske Bistrice organizirajo zelo priljubljeno planinsko izpopolnjevanje članov planinske skupine Bazovica z Reke v učnem centru Planinske zveze Slovenije v Bavšici.

Bavšica je prelepa ledeniška dolina pod Bavškim Grintavcem, ki je še vedno ohranila svojo prvinskost. Učni center, ki v dolino prinaša precej živahnosti, je zgrajen v zatrepu doline v ekološkem slogu, ohranjajoč arhitekturo tega kraja.

Letošnje izpopolnjevanje je potekalo od petka, 29. avgusta do nedelje, 31. avgusta. Vodili so ga vodniki Andrej Barovič, Andrej Grlica, Andrej Mohar in Domen Strle. Andrej Grlica je predaval o pripravi na planinsko turo, Andrej Mohar o bivakiranju, Darko Mohar pa o planinski etiki. Znanje udeležencev pouka, pridob-

ljeno v teoretičnem delu pouka, v glavnem preverijo tudi v praksi, saj zanje organizirajo tudi ture v okoliške hribe. Letos se je najmočnejša skupina povzpela na 2760 metrov visok Montaž, skozi Findeneggov ozebnik, druga skupina na 2009 metrov visok Gorenji Krivi Rob blizu nekoliko višje Jerebice, tretja skupina pa je osvojila sedlo Bila Peč nad krajem Na Žlebeh (Sella Nevea). Vse ture so opravljene uspešno, čeprav niti ena ni bila lahka. O njihovi težavnosti govori tudi to, da so se udeleženci po večerji in predavanjih v soboto zelo hitro odpravili spat, tako da je manjkal obvezen večerni taborni ogenj. Utrujenost je le naredila svoje.

V nedeljo je sledilo pospravljanje učnega centra, ki so ga udeleženci opravili z veliko vnemo, saj upajo, da bodo izpopolnjevanje ponovili tudi naslednje leto. Pot domov so izkoristili za ogled znamenitosti tega prelepega kraja. Ena skupina je obiskala planino Kuhinja pod Krnom in Most na Soči, druga skupina se je povzpela na romarsko svetišče Višarje. Prelepi kraji ob Soči, najlepši evropski reki, pa vabijo na ponoven obisk. **Darko Mohar**

Na Gorenjem Krivem Robu, v ozadju Rombon, Kanin in Žrd.
Foto: Darko Mohar

6. september, Črnelavci

3M: Mura, mediji, manjšine

Zveseljem smo sprejeli vabilo k sodelovanju na prireditvi Pozdrav jeseni, ki je potekala v Črnelavcih blizu Murske Sobotice v Sloveniji. Odzvali sta se folklorna in fotografska skupina KPD Bazovica.

Pozdrav jeseni je kulturni dogodek v okviru projekta 3 M: Mura-Media-Minoritiy, kulturno in manjšinsko sodelovanje na obeh straneh reke Mure in širše. Na njem so se s svojimi izdelki, skupinami in posamezniki predstavila hrvaška in slovenska društva ter različne organizacije. Organizator je bil Zavod

Roka v sodelovanju s kulturno-turističnim društvom Črnelavci.

Gostitelj je poslal vabilo, ki se je začelo s prelepim besedami: "Jesen se počasi, a vztrajno približuje. Drevesa se bodo odelala v čudovite barve, ljudje bomo skupaj z naravo vstopili v nov življenjski cikel. Simbolično bomo v Črnelavcih jesen tradicionalno pozdravili tudi letos s festivalom Pozdrav jeseni. Barvito, pestro in čudovito, letos s poudarkom na čezmejnem sodelovanju in manjšinah. So čudovite in polne zanimivih zgodb ter utrinkov, kot spreminjajoča se narava. Plodove njihovega ustvarjanja bomo užili v soboto, 6. 9. 2014."

Prvi del programa se je začel ob 15. uri v vaškem kulturnem domu Črnelavci. Naša fotografska skupina se je predstavila z razstavo Impresije z morja, deli desetih članov, vsakega z eno fotografijo. Kot naslov pove, so motivi primorski. Navzoči

KPD Bazovica v Črnelavcih. Foto: Dionis Jurič

so bili člani Mirjana Brumnjak, Dionis Jurić, Dubravka Dijanić in Anita Hromin, spremljajočo zhibanko za razstavo pa sta pripravila Anita in Andrej Hromin.

V prvem delu prireditve so bile organizirane kreativne delavnice SKD Istra iz Pulja, nastopili pa so Ljudski godci iz Černelavcev.

Ob 18. uri je bil na vrsti glavni del dogodka, na katerem se je plesalo in pelo. Predstavili so se MPZ Černelavci, Plesna skupina Frčafele, Pevski zbor SKD Istra Pulj, Mladinska igralska skupina SKD Nagelj iz Varaždina in naša folklorna skupina KPD Bazovica z dvema točkama, *istrskim*

balunom v koreografiji Martine Mičetić in spletom gorenjskih plesov v koreografiji Alenke Juretić, vse ob spremljavi harmonikarja Ivana Simića in basista Ivana Hareja. Prepolno gledališče je naš nastop zelo dobro sprejelo, saj so nam namenili bučen in dolg aplavz.

Po programso gostitelji za udeležence organizirali večerjo z obilo jedi, slaščic in pijače. Posebno okusne so bile specialitete, prekmurska gibanica in slaščice z ajdo.

Sledila je zabava s skupino Blue Planet, ki je zaigrala in zapela več pesmi, ljudske, slovenske, hrvaške ... V dobrem razpoloženju smo vsi skupaj peli in plesali. Žal nismo ostali dolgo v noč, ker nas je čakala še dolga pot do Reke. Naša vodja potovanja Anita Hromin nas je v avtobusu še enkrat, zadnjikrat, veselo preštela, in srečno smo se vrnili na Reko.

Za konec še to: obljuba gostiteljev, da bo *barvito in nepozabno*, se je uresničila! | Slavica Vuković Bačić

7. september, Bazovica, Italija

Spominski pohod

Planinska skupina KPD Bazovica se je tudi letos udeležila tradicionalnega Bazoviškega pohoda, organiziranega v spomin na bazoviške junake, ustreljene pred 84 leti.

Srečanje se je kot po navadi začelo v Bazovici, z zbiranjem planincev iz različnih krajev, predvsem iz Primorske. Zbrali smo se in se prisrčno pozdravljali z našimi starimi znanci. Naša skupinica se je na ustaljeni ruti priključila drugim. Tudi tokrat smo se na kratko zaustavili na "robu", s katerega je čudovit razgled na Dolino, Trst in Tržaški zaliv. Spustili smo se do vasi Draga, po krajšem oddihu nadaljevali po poti navkreber do Peska (prehod ceste) in se zbrali ob pogledovanju na Kokoš, naš višinski cilj. Tu smo bili približno na pol poti. Nadaljevali smo po poti in zatem senčnati stezi. Vreme je bilo kot ustvarjeno za hojo. In že smo bili na vrhu! Sledilo je obvezno vpisovanje v knjigo udeležencev in udarjanje pečatov v knjižice, nekateri pa so prejeli tudi značke za večkratno sodelovanje. Na licih se je iskril nasmeh.

In pravko je pogovor lepo stekel, smo morali nadaljevati pot, navzdol do "kraške gmajne", kjer je potekal osrednji program. Do spomenika bazoviškim junakom. Tam je bilo zbranih že veliko ljudi, Slovencev in prijateljev z obeh strani meje. Po polaganju vencev ob vznožje spomenika se je slovesnost nadaljevala. Ugledni govorniki, zbori, pesniki. V vsem, res vsem, se je izražalo domoljubje. Srca so bila polna. Govornike je povezala temeljna skupna nit, da so bili bazoviški junaki, Ferdo Bidovec, Franjo Marušič, Alojz Valenčič in Zvonimir Miloš, plemeniti ljudje, pravi antifašisti in domoljubi, ki so se zoperstavili fašizmu, režimu, ki je počival na legaliziranem ubijanju, terorizmu. Pogumno so se uprli fašizmu.

Prireditve je name napravila globok vtis, zlasti z govorniki, ki so opozorili tudi na dejstvo, da fašizem še vedno ni premagan, ozaveščenost pa nezadostna in površna. Fašizem je nujno treba obsoditi in na njegove pojave nenehno opozarjati. Zato se moramo vselej in znova spominjati štirih ustreljenih primorskih rodoljubov. Z občutkom ponosa, da smo tudi mi vsaj nekoliko prispevali k slovesnosti, smo se odpravili v kraj Bazovica. Tu smo znova bili v prijetni družbi z našimi dragimi prijatelji, ki nam vselej pokažejo, koliko jim pomeni naš prihod. Nam pa je tudi v čast, da naše društvo Bazovica nosi ime v počastitev bazoviških junakov. | Ljiljana Čargonja

15. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Stojan Spetič: Enost – dvojnost, razstava fotografij

V društvu se je s samostojno razstavo fotografij predstavil Stojan Spetič, član fotokluba Sušec iz Ilirske Bistrice in eden izmed ustanovnih članov tega kluba, ki deluje od leta 2004 in je že več let povezan tudi s fotografsko skupino KPD Bazovica. Stojan Spetič se s fotogra-

fijo ukvarja od mladostnih let in je vsestransko dejaven, med drugim že deveto leto na OŠ Toneta Tomšiča v Knežaku kot mentor vodi foto krožek. Za svoja dela je bil večkrat nagrajen in na lanskem mednarodnem natečaju Mini format, ki ga je organizirala fotografska skupina KPD Bazovica, je prejel tudi prvo nagrado, ki ji je letos sledila tudi tokratna razstava.

Stojan Spetič in Anita Hromin.
Foto: Marjana Mirković

Razstavljene fotografije, čudovite posnetke Pivških presihajočih jezer, je predstavil pod skupnim naslovom Enost – dvojnost in v poetičnem besedilu ob njih med drugim zapisal, da ima "v sebi

dvojnost, ki je tudi enost", in da je "*na stanku fotografij botroval mir. V tišini.*"

Razstavo je odprla vodja fotografske skupine KPD Bazovica Anita Hromin in tudi predstavila avtorja, ki je navzoče na kratko nagovoril. V kulturnem programu je najprej zapel mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka in se – ker je odprtje potekalo na dan primorske vstaje – s pesmijo Vstala Primorska ob tej priložnosti posebej poklonil tudi temu dogodku, številne obiskovalce pa so s svojim nastopom razveselili tudi gostje iz Ilirske Bistrice.

■ Marjana Mirković

17. september

Prvi med enakimi, oddaja RiTV

Na programu lokalne reške televizijske postaje RiTV sta v oddaji Prvi med enakimi, namenjeni narodnim manjšinam, gostovali tudi podpredsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić in tajnica društva Eva Ciglar. Na kratko sta predstavili razvejeno dejavnost društva, od učenja slovenskega jezika in spremljanja slovenskega tiska do možnosti za vključitev v pevski zbor in delo drugih skupin, od plesne, folklorne, glasbene in dramske do planinske, fotografske in mladinske.

Predstavniki RiTV so ob tej priložnosti društvo povabili k sodelovanju in pripravi oddaj, ki bi spremljale živahno dejavnost v KPD Bazovica.

20.–21. september

Naravni park Papuk

Jezero Jankovac in slap Skakavac.
Foto: Darko Mohar

planinske obhodnice. Nekoliko pod vrhom so razvaline Veličkega gradu, enega od sedmih, ki leži znotraj meja naravnega parka Papuk. Na nekoliko višjem Nevoljašu so domačini ob ognju omogočili gostom pravo doživetje prvinskega planinstva. Lepi gozdovi, bistre reke, bogate z vodo, in veliko gob so popestrili doživljanje. Večerno druženje se je potegnilo globoko v noč.

Naslednji dan je bil kljub napovedi sončen, kar je omogočilo obisk najlepšega konca slavonskih hribov. Jankovac je prelepa dolinica med okoliškimi vrhovi, z dvema manjšima jezeroma, Grofovo učno stezo in prelepim, nad trideset metrov visokim slapom Skakavac. Dolino je v svoje čase uredil grof Josip Janković, ki je zapustil Dunaj in se naselil v tej dolini. Tu je tudi v majhni jami ob učni stezi njegovo poslednje počivališče. Po skupnem kosilu so Rečani žal morali zapustiti Papuk in se vrniti domov. No, naključno srečanje je te dni preraslo v pravo prijateljstvo in člani planinske skupine upajo, da bodo kmalu gostili prijatelje iz Slavonije in tudi, da se znova še vrnejo na Papuk. ■ Darko Mohar

Obisk Papuka, najlepše gore v Slavoniji, je bil za člane planinske skupine KPD Bazovica pravo doživetje. Naključno srečanje na Velebitu jih je povežalo s člani planinske skupine Športnega društva Elektra iz Požege, ki so se na Papuku pokazali kot izredno odprti in gostoljubni domačini. Žal sta bila dva dneva druženja in potepanja po tej prelepi gori prekratka in sta zelo hitro potekla. Vožnja do Požege in celotne Slavonije je namreč kar dolga. Kljub temu so se ob vodenju domačinov povzpeli na vrh Lapjak (667 m), ki je tudi kontrolna točka hrvaške

25. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Predstavitev Goranske velikonočne kuharice

Med kulturnimi dogodki za obiskovalce družabnih večerov v KPD Bazovica je bila tudi predstavitev knjige o velikonočnih nadevih v Gorskem kotarju z naslovom *Goranska jela – vezamska nadel* avtorja Davorja Grgurića. Dogodek je povezoval Vitomir Vitaz in uvodoma predstavil avtorja kuharice tudi kot pevec, pisatelja, novinarja, voditelja na Radiu Gorski kotar, etnologa in predsednika etnološkega društva Prepelin'c iz Delnic. Vsestransko dejavni gost je po naključju zašel na področje, ki mu ni bil kos, vendar je s pomočjo številnih gospodinj in sodelavcev pomanjkljivo znanje rešil zelo uspešno. Knjiga je kot sad zbiranja običajev ob velikonočnih praznikih v Gorskem kotarju preprosto morala iziti.

"Osebo me je, kot zvestega sina domovine, vedno mikalo izvedeti, kako to, da goranski nadevi, *želoci*, kot jim pravimo v Delnicah, niso znani po vsej naši deželi in zakaj številne goranske goste in prijateljke vselej osupne dejstvo, da je ta nedvomno okusna stoletna goranska jed, skoraj povsem neznana širši javnosti," je dejal Davor Grgurić ob prikazovanju slikovnih prilog in raznovrstnih domačih izdelkih iz knjige, ne glede na to, kako jih imenujejo v posameznih okoljih. Knjiga nam ponuja vpogled v vse razkošje priprave te jedi v Lokvah, Delnicah, Čabru, Skradu, Brodu Moravice, Mrkoplju in drugih bolj ali manj znanih krajih Gorskega kotarja. Veliko pomeni spodbujanje k pripravi tega izdelka na številnih

Davor Grgurić.
Foto: Boris Rejec

kulinaricnih festivalih, od Omišlja in Gorskega kotarja vse do sosednje Slovenije, saj je bilo prebivalstvo Gorskega kotarja in slovenskih obmejnih krajev vselej medsebojno močno povezano na vseh ravneh. Osrednja izrečena misel je poudarila potrebo, da se v javnosti vsestransko predstavi goranske nadeve, pa tudi, da se naposled začne postopek, da ustrezne ustanove goransko dediščino – kot so *naduavajne, budle, žeuoce, žeoce, žeuuce, želoce, želuci, nadel, nadevi, nadevi, nadjevi* in *hrge* – v okviru nesnovne dediščine končno uradno priznajo kot pristno tradicionalno jed in znamko našega resnično enkratnega Gorskega kotarja.

Svet slovenske narodne manjšine Mesta Reka z Davorjem Grgurićem in društvom Prepelin'c že dolgo povezuje več projektov, in tudi tokrat se je odzval na prošnjo in finančno podprl tisk predstavljene kuharice. Naj ob tej priložnosti spomnimo še, da je v Delnicah v Hiži Rački na pobudo društva Prepelin'c, ki ga vodi Davor Grgurić, kot prvi korak v prizadevanjih za vzpostavitev etnografskega muzeja Gorskega kotarja na ogled del etnološke dediščine Gorskega kotarja. Upajmo, da bo projekt izpeljan do konca, prizadevnemu Davorju Grguriću pa želimo uspešno nadaljevanje.

Ob koncu predstavitve sta si, kot se spodobi, gostitelj in gost ob močnem aplavzu navzočih obiskovalcev izmenjala darila.

■ Boris Rejec

26. september, Portorož

Sejem Bonaca

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu je 26. septembra v okviru sejma Bonaca predstavil projekt Slovenija brez meja, s katerim želi spodbuditi promocijo zamejske problematike v Sloveniji. Minister Gorazd Žmavc se je s sodelavci udeležil pogovora na temo Zamejstvo kot most gospodarskega sodelovanja med Slovenijo, Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško ter se srečal tudi s predstavniki gospodarstva, razstavljalcev, kulturnih, športnih in gospodarskih zvez ter krovnih organizacij iz za-

Marijana Košuta-Bankovič, Jasmina Dlačič in Eva Ciglar.
Arhiv KPD Bazovica.

mejstva. Predsednik SKGZ Rudi Pavšič je tudi ob tej priložnosti novi vladi zaželel veliko dobrega in poudaril, da so Slovenci v sosednjih državah dodana vrednost RS, in med drugim predlagal, naj bi koordinaciji Slomak zaupali pripravo vsebinskih izhodišč ter poiskali način za boljše medsebojno povezovanje. Predsednik Zveze slovenskih društev na Hrvaškem Darko Šonc pa je menil, da je naloga ministra za Slovence v zamejstvu in po svetu koordiniranje vseh ministrstev, ter obenem spomnil na problem mladih v društvih in na težave, s katerimi se društva srečujejo zaradi zapoznelih nakazil sredstev.

Na sejmju sta bili tudi posebni stojnici s predstavnicama z Reke:

KPD Bazovica je z gradivom in v živo predstavila tajnica Eva Ciglar, društvo EU korak pa predsednica Marijana Košuta-Banković, navzoča pa je bila tudi podpredsednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić. Marijana Košuta-Banković je sodelovala tudi kot soorganizator sejma in v okviru srečanja z gospodarstveniki poskrbela za sodelujoče iz hrvaškega dela zamejstva.

Več: www.uszs.gov.si. | Marjana Mirković

27. september, Slovenski dom KPD Bazovica

Misterij žene, monodrama o življenju Zofke Kveder

Nočni pogovori, predstavitev knjige

Avtorica monodrame *Misterij žene*, imenovane po prvi knjigi Zofke Kveder (rojena 1878. v Ljubljani, umrla 1926. v Zagrebu), je Tamara Doneva (1967–2014), v režiji režiserja in dramaturga Alena Jelen in v produkciji ŠKUC gledališča pa jo je uprizorila dramska igralka Vesna Jevnikar. Pobudo za gostovanje v društvu je dal znani reški gledališčnik in nekdanji vodja dramske skupine KPD Bazovica, legenda Alojz Usenik.

Tamara Doneva je navdih za monodramo dobila ob prebiranju osebnih pisem Zofke Kveder, slovenske pisateljice in publicistke. Monodrama predstavlja kompleksnost njenega življenja, vpetost v družinsko in družbeno stvarnost, njen odnos do hčere Vladoše in njene nesrečne poskuse ljubezni. Začetek drame je začetek Zofkine osebne tragedije in začetek njenega propada, ki se začne s tragično smrtjo najstarejše hčerke Vladoše. Njena smrt Zofko zlomi in postane izhodiščna točka za obračun s svojim življenjem, za vrednotenje in prevrednotenje njene pisateljske ter kulturno-družbene poti ter osebnih materinskih in ljubezenskih kataklizem. Zaradi svoje odkritosti, naturalistične doslednosti pri pisanju, ki ni dopuščalo zavijanja v leporečje, ampak je sledilo krutim resnicam dejanskega stanja družbe in življenja v njej, je bila osovražena tudi kot umetnica. Vse življenje je bila razpeta v želji, da bi bila popolna kot umetnica, žena in mati, a je na koncu spoznala, da ji ni uspelo v ničemer. Monodrama je pripoved o ženski, ki do izmučenosti ostaja zvesta sebi, je o monodrami med drugim zapisala Jasmina Kožar.

V drugem delu večera je Alen Jelen predstavil knjigo *Nočni pogovori*. Kot sodelavec uredništva nočnega programa Radia Slovenija je vrsto let pripravljal pogovore s slovenskimi igralskimi legendami, ustvarjalci, ki so zaznamovali slovenski gledališki prostor, soustvarjali podobo slovenskega filma in televizije ter pustili neizbrisni pečat v umetniškem programu Radia Slovenija. V knjigi je ohranil 28 pogovorov z igralkami in igralci iz vseh slovenskih gledališč; mnogi so danes upokojeni, nekateri pa žal že pokojni.

"Če bi moral poiskati skupni imenovalac vseh več desetih pogovorov, bi lahko rekel, da iz njih sijejo neizmerna hvaležnost, ljubezen do igralskega poklica, spoštovanje starejših kolegov in učiteljev ter dejstvo, da se igralec nikoli zares ne upokoji. Po

Vesna Jevnikar. Foto: Milan Grlica

drugi strani iz njih vejeta tudi otožnost in velika želja po igri, gledališču. Po nastopih na radiu, televiziji, pri filmu ... Ko brskaš po življenju naših igralk in igralcev, spoznaš, kako velik del slovenske gledališke zgodovine in jezika skrivajo... Veliko premalo jih poznamo. Mlajšim rodovom bi morali umetniške obraze naših starejših gledaliških ustvarjalcev razkrivati in kazati znova in znova. Zato je nastala ta knjiga," je v uvodu knjige zapisal avtor.

Sicer maloštevilno, a zelo pozorno občinstvo – zbralo se je nekaj več kot dvajset obiskovalcev – je pohvalilo izredno izvedbo Vesne Jevnikar, enako imenitna je bila tudi poznejša predstavitev knjige, ki so jo popestrili videoposnetki in o kateri sta spregovorila avtor Alen Jelen in urednica Petra Pogorevc, povezovala pa je Vesna Jevnikar.

| Povzeto po zapisu Vitomirja Vitaza

27. september, Dom kulture, Ravna Gora

Panfest, MePZ KPD Bazovica

V okviru sodelovanja s kulturnimi društvi v širšem okolju se je mešani pevski zbor KPD Bazovica pod vodstvom Zorana Badjuka odzval vabilu za nastop na jubilejnem, desetem festivalu zvoka v Ravni Gori, letni prireditvi Panfest.

Srečanje organizira ravnogorski MePZ Gimpl, ki ga vodi Žaklina Majetić Mufić in

je sicer med osrednjimi dejavniki kulturnih dogajanj v tem gorskem mestecu. Pokrovitelji dogodka so bili Primorsko-goranska županija, Občina Ravna Gora in tamkajšnja turistična skupnost ter Radio Gorski kotar.

V polni dvorani sta se poleg organizatorja in MePZ KPD Bazovica predstavila še MePZ Hrvaške čitalnice Trsat in vokalna skupina Vita Neo.

Marjana Mirković

29. september, Cankarjev dom, Ljubljana

14. festival za tretje življenjsko obdobje

V okviru tridnevnega festivala za tretje življenjsko obdobje, ki ga je Zveza društev upokojencev Slovenije (ZDUS) tokrat organizirala pod geslom Vsi smo ena generacija!, je v Linhartovi dvorani Cankarjevega doma ZDUS potekal tudi večer Pesmi in plesa.

Sodelovala je tudi folklorna skupina (FS) KPD Bazovica, ki je bila povabljena prvič. Na povabilo se je z veseljem odzvala in s svojim nastopom soustvarila del zanimive in pestre prireditve. Program je bil organiziran tako, da smo bili vsi nastopajoči tudi gledalci v gledališču. Dvorana je velika, vendar je bila polna do zadnjega kotička. Vsaka skupina je imela svoje mesto v gledališču in nanj se je vrnila po svojem nastopu. Tako smo imeli priložnost uživati od začetka do konca. V različnih narodnih nošah so se predstavile slovenske folklorne (FS) in pevske skupine (PS): Ve-

sele babice z Zdravkom (DU Šmartno ob Paki), Folklorna upokojenska skupina Zveze Slovencev na Madžarskem, Ljudske pevke Spominčice (DU Limbuš-Pekre), PS Tavžentrože s harmonikarjem Primožem Cedilnikom (DU Mokronog-Trebelno), pevci ljudskih pesmi (Medobčinsko društvo slepih in slabovidnih Ptuj), dramsko-pevska skupina Zarja (DU Ajdovščina), društvo za promocijo etno glasbe Gorički klantoš (Murska Sobota), FS KPD Bazovica (Reka), Vokalna skupina KD Kraški šopek (Sežana) ter ŽePZ (DU Metlika) in tamburaška skupina (OŠ Metlika).

V šestih parih smo se predstavili z venčkom gorenjskih plesov ob spremljavi harmonikarja Ivana Simića in basista Ivana Hareja. Naš nastop je bil zelo dobro sprejet, toliko bolj, ker sta bili folklorni točki le dve, vse druge pa pevske. Gostitelji so nas k nastopu povabili tudi za prihodnje leto, česar se že vnaprej veselimo.

Naša mala vesela družba folkloristov je po prireditvi sproščeno odšla na večerni sprehod. Jesen v Ljubljani brez megle in mraza je redka, zato smo uživali še nekaj uric, si ogledali Plečnikova "remek dela", Tromostovje, ljubljansko tržnico, Kongresni trg, Narodno in univerzitetno knjižnico in tako naprej. Za konec smo se okrepili v imenitni piceriji in se v poznih urah vrnili na Reko.

Slavica Vuković Bačić

4. oktober, Ad Turres, Crikvenica

Srečanje slovenskih društev

V motelu Ad Turres pri Crikvenici se je na tradicionalnem letnem srečanju, že enajstem zapored, tudi letos zbrala množica članov, kar 350, iz vseh šestnajstih slovenskih društev na Hrvaškem, povezanih v krovno organizacijo. Srečanja se je udeležil tudi minister, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc s sodelavci, ki se je dan pred tem na Reki sešel tudi z vodstvom Slovenskega doma KPD Bazovica.

Druženje je bilo znova priložnost za navezavo stikov, izmenjavo izkušenj in nove dogovore o sodelovanju med društvi, sre-

Dobra udeležba.
Foto: Marjana Mirković

čanje z ministrom pa tudi za pogovor o nekaterih težavah, s katerimi se srečujejo rojaki na Hrvaškem.

Gorazd Žmavc je v pozdravnem nagovoru izrazil zadovoljstvo s srečanjem in dobro organiziranostjo slovenske skupnosti in poudaril pomen enotnosti, vključevanja mladih in gospodarstva ter sodelovanja na obmejnem prostoru. V imenu organizatorja, Zveze slovenskih društev na Hrvaškem, je udeležence pozdravil predsednik Darko Šonc, zadovoljen z udeležbo vseh društev in predvsem enotnostjo med članicami krovne organizacije, "na kar smo lahko ponosni". Opozoril pa je na problem mladih in potrebo po premišljenem akcijskem načrtu za njihovo vključitev, pri čemer z optimizmom pričakuje predvsem po-

moč stroke. Darko Šonc je društva prijetno presenetil tudi z darilom, izvodom letos izdanega slovensko-hrvaškega in hrvaško-slovenskega slovarja, zajetno publikacijo na več kot tisoč straneh in izdano po dolgih letih velikega povpraševanja.

Druženje se je – v lepem in sončnem vremenu, kot vselej – nadaljevalo v vedrem razpoloženju, s pesmijo in plesom ter snovanjem skupnih dogovorov.

Marjana Mirković

5. oktober, HKD na Sušaku, Reka

Etno smotra 2014

Na Reki je potekala 18. prireditev *Etno smotra*, na kateri se vsako leto z različnimi programi predstavijo organizacije narodnih manjšin. V narodnostno zelo pisanem mestu živijo deklarirani pripadniki prav vseh v ustavi navedenih dvaindvajsetih narodnih manjšin in Aškalije, v skupnem deležu skoraj 14 % celotnega prebivalstva (ta delež je v državi dobrih 7%). Organizirano deluje sedemnajst manjšin, te imajo skupno osemindvajset različnih organizacij.

Na odru Hrvaškega kulturnega doma na Sušaku (HKD) se je s pesmijo in plesom tokrat predstavilo kar dvesto nastopajočih, na ogled pa je bil tudi del bogate kulinarične dediščine, pripravljene po receptih tradicionalnih jedi.

Prireditve se je začela s tradicionalnim šahovskim turnirjem v prostorih KUD Bosna in nadaljevala v preddverju HKD-ja s predstavitev brošure Bogastvo različnosti v tradicionalnih jedeh. Pobudo za to je dal Slovenski dom KPD Bazovica, kot nadaljevanje lani uspešno izpeljanega in odmevnega projekta Bogastvo različnosti, izraženo s fotografijo, pohvale pa so bile izrečene tudi tokrat. Tradicionalne jedi in recepti, zapisani v spremljajoči brošuri, so na novo povezali sodelujoče manjšinske organizacije, pa tudi množico obiskovalcev. Ti so se zgrnili nad pulte, obložene z zapeljivimi dobrotami, ki so tako pošle še

pred uradno predstavitev. Vabilu k sodelovanju se je odzvalo osem manjšinskih organizacij, ki so poskrbele za pripravo kosila s predjedjo, glavno jedjo in posladkom. V skladu s tradicionalnimi recepti sta jedi pripravili članici društev iz mlajše in starejše generacije, kar naj bi poudarilo pomen prenosa tradicije na potomce. Vsi recepti so zbrani v brošuri Kuharica društev narodnih manjšin Reke, vsebino bogatijo fotografije Istoga Žorža, domiselno in pregledno pa jo je lepo oblikovala Tea Tadej, sodelavka KPD Bazovica, ki je tudi založnik. Predgovor z naslovom Kaj nam o identiteti govorijo vonjave iz kuhinje je napisala prof. Diana Stolac. Poleg slovenskega društva (*loška medla, kuhna*, orehova potica, jedi sta pripravili mati Zarja in hči Jasmina Dlačić) so sodelovala še društva Češka beseda (kanape na češki način, *svičkova* – junčji file z zelenjavo in cmoki, kuhanimi na pari, kolač z makom), Demokratična skupnost Madžarov Reka – društvo PGŽ (palačinke iz Hortobágya, ribji paprikaš iz Baje, sirov zavitek), poljsko KD Fryderyk Chopin (*barszcz czerwony* – tradicionalna juha iz pese, *pierogi z grzybami i kaszą gryczaną* – pierogi z gobami in ajdovo kašo, *sernik krakowski*), društvo mladih Romov Romska bodočnost (*suduk* – sušena govedina, *jahnije, baklava*), društvo Rusinov in Ukrajincev Kaljina (juha *dzjama, galambycj, tvorozna zapekanka*), reška podružnica Srbskega kulturnega društva Prosvjeta (gibanica, zapečeni fižol *prebranec* s klobasami, *koljivo* – kuhana pšenica z orehi) in Skupnost Italijanov Reka (rižota s škampi, brodet na fiumanski način, *crostata* s sku-

Bogata ponudba.
Foto: Marjana Mirković

to *ricotta* in robidami). Projekt Bogastvo različnosti v tradicionalnih jedeh so med drugimi finančno podprli tudi Mesto Reka in oba sveta slovenske narodne manjšine, na mestni in županijski ravni ter Svet za narodne manjšine RH in Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu.

Navzoče v polnem preddverju so nagovorili reški župan Vojko Obersnel, podžupan PGŽ Petar Mamula, predsednik KPD Bazovica Zvonimir Stipetić in podpred-

sednica KPD Bazovica Jasmina Dlačić, tudi povezovalka, ki se je sodelujočim organizacijam, skupaj s tajnico KPD Bazovica Evo Ciglar, zahvalila in jim izročila plaketo.

Program se je nadaljeval s predstavitvijo italijanskih in črnogorskih vin v organizaciji Skupnosti Črnogorcev PGŽ in končal v dvorani s koncertom vokalnih in folklornih skupin, v sodelovanju z reško podružnico Hrvške glasbene unije. Nastopila je tudi vokalna skupina Kvali iz Ljubljane, ki deluje od leta 2008, sestavlja pa jo devet pevk s pretanjenim občutkom za večglasne melodije znanih in manj znanih ljudstev Evrope.

■ Boris Rejec, Marjana Mirković

Slovenska kuhinja

Loška medla

Sestavine: pol skodelice prosa, 30 dag ajdove moke, sol, kislá smetana.

Proso operemo in približno 5 minut kuhamo v 2 l soljenega kroga. Počasi dodamo ajdovo moko in mešamo s kuhalnico. Kuhamo približno pol ure. Če je jed pregošta, dodamo vodo in posolimo. Jed ponudimo v posodi iz gline in okrasimo s kisló smetano.

Kuhna

Sestavine: skodelica ječmena, 2 srednje velika krompirja, skodelica mladega fižola, 2 srednje velika korena, vejica zelene, srednje velik paradiznik, 20 dag pršuta, sol. Ječmen, ki smo ga čez noč namočili v litru in pol hladne vode, kuhamo. Olupimo krompir in ga pustimo celega, koren narežemo na večja kolesca, debela približno 2 cm, zeleno narežemo na večje kose, velike približno 3 cm, pršut narežemo na kockice. Dodamo cel paradiznik in skodelico fižola. Po desetih minutah te sestavine dodamo ječmenu in skupaj kuhamo približno uro, solimo po potrebi (odvisno od slanosti pršuta).

Orehova potica

Sestavine za testo: 75 dag gladke bele moke za kolače, 3 jajca, 10 dag stopljenega masla, 10 dag sladkorja, 2 dl mleka, kockico kvasa, naribano lupino ene limone in ščepec soli; za nadev 50 dag mletih orehov, 10 dag rozin, 10 dag sladkorja, 2 žlici medu, vaniljev sladkor in rum (za rozine).

Testo pripravimo tako, da zamesimo kvas z žličko sladkorja in 1 dl mlačnega mle-

Biografija kuharica

Jasmina Dlačić, rođena 1977. godine u Rijeci. Potpredsjednica KPD „Bazovica“, doktorirala na Ekonomskom fakultetu u Ljubljani. U KPD „Bazovicu“ se učlanila 1996. godine kako bi naučila slovenski jezik te održala kontakt sa Slovenijom. Učenje je konstantan izazov tako da je kroz učenje pripreme jela naučila nešto novo i ukusno te relativno jednostavno za pripremu.

Zorja Dlačić, rođena 1949. u Selu, Slovenija. U KPD „Bazovicu“ učlanila se kako bi zadržala kontakt sa Slovenijom. Dolazila je u dom kao dijete te se opet aktivirala pred 20-ak godina. Recepti su odabrani jer predstavljaju jela koja je podsjećaju na njezin dom i domovinu, pogotovo kuhna i potica koju su spremale njezine nona i mama.

ka. Ostanku mlačnega mleka dodamo maslo in sladkor. Ko zmes s kvasom naraste, jo damo v posodo s presejano moko in dodamo 2 rumenjaka in celo jajce. Mesimo in dodajamo mlačno mleko z maslom in sladkorjem. Ko se vse premeša, dodamo ščepec soli in limonino lupino. Zamesimo testo, ga postavimo na toplo, da se dvigne. Ko se testo dvigne, ga razvaljamo na debelino malega prsta.

Nadev pripravimo iz rozin, ki smo jih namočili v rumu. Na razvaljano testo damo 2 žlici medu, posipamo mlete orehe, namočene rozine, sladkor in vaniljev sladkor. Testo zavijemo in položimo v namaščen in pomokan pekač ter pustimo, da se dvigne. Ko se dvigne, premažemo z mlekom ali stepenim jajcem. Pečemo približno uro v ogreti pečici pri 180–200 stopinj Celzija. Ko potica začne dobivati temnejšo barvo, jo do konca peke pokrijemo s peki papirjem. Ko je pečena, jo vzamemo iz pekača in navlažimo z rumom. Po želji dodamo sladkor v prahu.

5. oktober

Pohod na Slavnik

Že nekaj let se planinska skupina KPD Bazovica udeležuje pohoda na Slavnik, ki ga prvo nedeljo v oktobru tradicionalno organizira Obalno PD iz Kopra. Pohodnikom se s tem pohodom ponuja povezava med prelepo naravo prvega tisočaka nad slovensko obalo in spominom na borce NOB, ki so te kraje ohranili slovenske, v hudih bojih zoper fašizem in nacizem. Na letošnji, 36. proslavi je udeležence najprej nagovoril predsednik Obalnega PD Aldo Zubin, nato sta dva preživela borca, Danilo Ivančič

Na Slavniku.
Foto: Darko Mohar

9. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Na obisku Terrence G. Wiley

Slovenski dom KPD Bazovica je med bivanjem na Reki obiskal prof. Terrence G. Wiley, direktor Centra za uporabno jezikoslovje (CAL) iz Washingtona DC, ZDA. Na reški filozofski fakulteti je vodstvu predstavil ustanovo, ki jo vodi, in po besedah dr. Kristine Riman ponudil sodelovanje pri raziskavah s področja lingvistike.

Pred tem je bil v slovenski prestolnici gost filozofske fakultete, kjer je tudi predaval, in Inštituta za narodnostna vprašanja. Ker je njegova raziskovalna pozornost usmerjena tudi na področje iden-

in Jože Furlan, položila venec na spominsko ploščo padlim kurirjem. Prireditev je popestrila pevška skupina Obalnega PD s prelepim petjem.

Pohod je letos spremljalo izredno lepo in sončno vreme. Rahlo megleno ozračje žal ni omogočilo razgleda, ki je značilen za Slavnik. Za planince Bazovice je sodelovanje na pohodu pomenilo tudi srečanje s številnimi planinskimi prijatelji iz Kopra in tudi Slovenskega planinskega društva Trst. Zato je to bila tudi priložnost za kovanje novih načrtov skupnega dela pri povezovanju planincev treh dežel. Tako je tudi obisk na Slavniku končan z "Nasvidenje na 37. pohodu na Slavnik".

Darko Mohar

11. oktober

Izlet v okolico Broda Moravice

Planinci Bazovice so spet obiskali Gorski kotar, hriboviti del Hrvaške. Obisk teh krajev je zelo priljubljen, saj je z Reke zelo dostopen. Za tokratni obisk so izbrali okolico mesteca Brod Moravice, ki leži ob progi Reka–Zagreb.

Izlet je vodil Dionis Jurić, pomagala mu je Mirjana Brumnjak. Kot prvi cilj izleta je izbran vrh Okrugljak z nadmorsko višino 886 metrov. Na vrhu se je izkazala nova članica skupine, Marina, vstopnica za sprejem v skupino pa je bil poln pekač kolačev. Seveda so Marino udeleženci z velikim veseljem sprejeli v skupino. Pot skozi prelepe goranske gozdove, ki jih je jesen že začela barvati, se je nadaljeval proti Orlovim stenam. Kljub

nekaj iskanja markacij je bila tudi ta točka uspešno osvojena. Udeležence je presenetila s krasnimi razgledi na dolino Kolpe in Slovenijo na drugi strani.

Izlet se je končal v samem mestecu, z ogledom lokalnih znamenitosti. Ogled sta pripravila Silvina in Ago, očitno pogosta obiskovalca teh krajev. V naselju Lazice so si planinci ogledali knjižnico in čitalnico z več kot 2300 knjižnimi naslovi, obiskali partizansko šolo, ki je danes planinska kočica in jo vzdržuje PD Vršak, ter lovsko kočico Lazic. Obiskali so še razglednik ob cerkvi sv. Andrije, najstarejšo hišo v Gorskem kotarju, hišo Delač, ter na koncu popili kavo pri domačinu iz Broda Moravice, gospodu Ivici, prijatelju naših članov, zakoncev Aničić in Babhmetović.

Prelep dan in prelepo potepanje sta vabilo za ponoven obisk teh krajev.

Darko Mohar

V Gorskem kotarju.
Iz arhiva Mirjane
Brumnjak.

Večnamenski dom, Dolenja vas pri Krškem

Letni koncert, MePZ KPD Bazovica

V večnamenskem domu v Dolenji vasi pri Krškem je domači ženski pevski zbor Prepelice, ki deluje v okviru KD Žarek, pripravil že tradicionalni letni koncert, ki ga je povezovala Bojana Zevnik. ŽePZ Prepelice, ki ga vodi Mira Dernač Hajtnik, je – tudi ob instrumentalni spremljavi Edite Simončič za klavirjem in Roka Carla na kitari – predstavil bogat in pester repertoar, ki ga je tudi tokrat obogatil nastop solistke Anje Pinterič in

gostujočega zbora rojakov z Reke. Ti so, kot so na spletni strani zapisali gostitelji, s seboj "prinesli pridih zamejskega melosa, kar je bilo za vse navzoče nekaj novega, prijetnega". Nastop MePZ KPD Bazovica pod vodstvom dirigenta Zorana Badjuka je bil lepo sprejet, obisk v Posavju pa je bil priložnost tudi za ogled Mestnega muzeja v Krškem in posebej spominske sobe tam rojenega skladatelja Josipa Kaplana, ki je zapisan predvsem v glasbeni zgodovini Kvarnerja in Reke, zlasti pa KPD Bazovica, saj je za društvo uglasbil pesmi rojaka Slavka Arbitra in jih ima zbor na rednem programu.

Več: <http://posavje.info/kultura/s-pesmijo-v-sobotni-vecer.html>

Marjana Mirković

Folklorna skupina KPD Bazovica – Stella in Marcella

Folklorna skupina KPD Bazovica deluje že sedmo leto in združuje kar sedemnajst plesalk in plesalca. Plešemo venčka slovenskih plesov, prekmurskega in gorenjskega, dve različici istrskega *baluna* in sklepno kolo iz opere *Ero z onega sveta*. V program pa smo uvrstili tudi slavonski ples v koreografiji Gabrijela Funarića, koreografa iz opatijskega folklornega društva Zora, ki smo ga prvič zaplesali 21. februarja letos na odru KPD Bazovica ob spremljavi reškega tamburaškega orkestra KUD Željezničar, in to v novi slavonski narodni noši. Ob tem je pomembno omeniti, da sta to nošo sami sešili naši plesalki, Stella Černjar in Marcella Vučković.

Vendar ta del zgodbe o slavonski noši sploh ni bil preprost. Folklorna skupina je iz meseca v mesec, od vaje do vaje, z veliko dela in vztrajnosti obvladovala koreografijo plesa, se naučila obvezen "drmež" in ustrezno ljudsko pesem. Nastalo pa je vprašanje, kako priti do slavonske noše, ki je bila zadnji pogoj za nastop na odru. Nakup nove noše kratko malo ni bil mogoč. In sta Stella in Marcella pogumno predlagali in obljubili, da bosta nošo sami sešili, ter se kljub svojim osebnim obveznostim skupaj lotili dela, od ideje do končne realizacije. Na spletu sta pregledali množico noš, tudi noše drugih folklornih društev, s svojimi nasveti pa jima je pomagal Gabrijel Funarić, tudi sam Slavonec. Prišli sta do osnovnega modela noše, ki ga za ženske sestavljajo srajca iz belega bombaža, s širokimi, na ramenih pod-

Stella in Marcella v slavonski noši.
Foto: Anita Hromin

stavljenimi rokavi, obrobljenimi z belo čipko in okrašenimi z rdečimi trakovi, zatem belo, bogato nabrano krilo, tudi bombažno, obrobljeno z belo čipko, predpasniki in ruta iz brokatnega materiala s tribarvnim vtisnjenim cvetličnim vzorcem, ter bela naglavna ruta s trakovi in bleščicami v barvi predpasnika. Tudi moška noša je bela, s širokimi hlačami in srajco, bogato obrobljeno s čipko, in črnim klobukom.

Vsega tega seveda ni bilo mogoče uresničiti brez razumevanja vodje folklorne skupine Nataše Grlica in podpore KPD Bazovica za nakup materiala. Tudi nakup blaga, okrasja, trakov in dru-

gega sta naši pridni članici morali usklajevati s ponudbo v trgovinah, kjer je bila izbira skromna.

Julija lani sta Stella in Marcella pripeljali svoja šivalna stroja v KPD Bazovica in se v učilnici lotili svojega dela, vsak torek od 15. do 22. ure, in tako vse do konca leta 2013. Povedali sta, da jima je največ časa vzela priprava, saj je bilo treba skrojiti modele za vsakega posebej. Seveda smo svojo pomoč ponudili tudi preostali, ampak onidve sta bili tako dobro uigrani, da tega nista potrebovali in sta zadevo speljali do konca. Decembra lani sta nam na vajo prinesli spakirane, polikane in z imeni zaznamovane noše. Vsi smo bili veseli, najbolj pa Marcella in Stella. Zaslužno sta lahko srečni in ponosni na svoje delo, saj sta v tej dejavnosti popolnoma ljubiteljsko – Marcella je sicer po poklicu gostinka, Stella pa zobozdravnica, redno zaposlena v ordinaciji, in šivanje je zanj zgolj konjiček.

Stella je članica KPD Bazovica od leta 2006, dejavna v planinski skupini, od leta 2010 pa tudi v folklorni skupini.

Marcella je aktivna članica MPZ Bazovica od 2006, ki so jo opazili kot prelep prvi sopran, in je od samega začetka leta 2007 dejavna v folklorni skupini. Že petnajst let poje tudi v cerkvenem zboru Marijinega vnebovzvetja in pet let v reškem zboru Coro Fedeli Fiumani. Ljubezen do plesa in petja je prenesla hčerkama, Nini Bastijancich, ki tudi pleše folkloro, in Maji Bajčić Vučković v vokalni skupini, obe sta članici KPD Bazovica. Poleg tega sta Stella in Marcella tudi babici in se veliko prostega časa ukvarjata z vnuki. Prijatelji pa vemo, da jima je Bazovica zelo pri srcu in skoraj ni dogodka, družjenja ali srečanja, ki se ga ne udeležita.

■ Slavica Vuković Bačić

17. september

Svet SNM Mesta Reka, seja

Na seji Sveta slovenske narodne manjšine (SNM) Mesta Reka je bila udeležba maloštevilna, a smo bili kljub temu sklepni, zato smo o vseh vprašanih lahko sprejeli sklepe. Predsednik sveta Boris Rejec je poročal o finančnem poslovanju in predstavil tudi polletno poročilo o delu, iz katerega je razvidno, da je svet opravil vse načrtovane naloge.

Svet je poleg pobude za učenje slovenskega jezika v osnovnih šolah, ki naj bi se na tej podlagi začelo v OŠ Belvedere na Reki, pomagal tudi pri nakupu učbenikov in drugega didaktičnega

SVET SLOVENSKE NARODNE MANJŠINE MESTA REKA
VIJEĆE SLOVENSKE NACIONALNE MANJŠINE ZA GRAD RIJEKU

gradiva za tečaj slovenščine v KPD Bazovica ter finančno podprl izid publikacij, pomembnih tudi za slovensko kulturo, kot sta kuharica o goranskih nadevih in kuharica društev narodnih manjšin na Reki. Da bi bila dejavnost sveta bolj razpoznavna, smo se odločili za uvedbo svojega logotipa, ki ga je zasnovala naša članica, diplomirana oblikovalka Ira Petris. S svojim delom je svet seznanil tudi medije, predsednik sveta je sodeloval v programu Radia Korzo in podal več izjav za oddajo Sotočja na Radiu Slovenija 1.

■ Boris Rejec

2. oktober, Slovenski dom KPD Bazovica

Seja Sveta SNM PGŽ

Na seji, ki jo je vodil predsednik Sveta slovenske narodne manjšine Primorsko-goranske županije Dimitrij Jelovčan Bulatović, so navzoči pregledali finančni položaj in dejavnost sveta v prvem polletju letos. Med drugim so sprejeli sklep, da mesečnih nadomestil ne bodo prejeli člani, ki se niso udeležili

nobene izmed sej. Med finančnimi obremenitvami sveta je sicer predvsem redno sofinanciranje glasila Sopotja, denarno pomoč pa so člani namenili tudi tečaju slovenščine v društvu za nakup učbenikov ter kuharicama, septembrskemu izidu brošure z recepti tradicionalne kuhinje narodnih manjšin Reke in knjigi o velikonočnih jedeh v Gorskem kotarju. Ob koncu seje je beseda tekla še o predstavitvi monografije Slovenci v hrvaškem športu avtorja Eduarda Hemarja, predstavljene junija v Slovenskem domu v Zagrebu, ki je poleg tamkajšnjega slovenskega manjšinskega sveta tudi založnik.

■ Povzeto po zapisniku Dragice Rizman in dopisu Dimitrija Jelovčana Bulatovića

Soudeleženec ali soudeleženka se zahvali za sodelovanje

Vztrajamo pri učenju slovenščine in spoznavanju slovenskega kulturnega izročila

Na začetku šolskega leta 2014/2015 smo se pogovarjali o počitnicah in nekateri so svoj počitniški dan tudi predstavili v zapisih. Poimenovali smo jih List iz dnevnika, predstavljamo pa tri izmed njih in zapis dijakinje. | Dragica Motik, učiteljica DPS v Pulju, Buzetu, Čabru in na Reki

Poletni dan

Vročina. Sonce je na vrhu. Zdaj je čas za kosilo. Juha, pražen krompir, ocvrt piščanec, solata. O, solata, tako osvežilna, mešana: kumare, paradižnik, paprika, mehko mlado zelje. Pa še malo kuhane ajde in zabela z bučnim oljem in limono. No, pa smo. Kavobom preskočila. Grem na podstrešje, na seno, malce se grem spočit. Seno diši, je mehko, svilen. Vsaj pol urice, da se nadiham tega naravnega parfuma.

| Tonica Zbašnik, odrasla udeleženka DPS v Čabru

Moje počitnice

Moje počitnice niso več takšne, kot so bile nekdaj. Zdaj sem upokojenka in vsi mislijo, kako veliko časa imam in da ne vem, kaj bi s sabo. Pa ni tako. Končno je prišel čas, da delam tisto, za kar prej nisem imela časa, in še veliko drugega. Vedno se odpirajo nove in nove zamisli, zato nimam nikoli dovolj časa. Tako je bilo tudi letos. Vendar moram priznati nekaj, česar nisem nikomur povedala. Samo vam povem. Imela sem počitnice! Veste, kako se je zgodilo? Veliko je deževalo, jaz pa imam rada dež. Najbolj zato, ker takrat nimam volje iti na plažo. Ko je lep dan, se pripravljam že zjutraj in poslušajte, kako to gre. Rečem si, zdaj je še zgodaj, še nekaj bom naredila, preden grem. Ah, zdaj je pa že prevroče, šla bom pozneje, ja, še je vroče, ne grem še, saj imam še čas, jaz pa bi rada nekaj pogledala na TV. In spet si rečem, zdaj moram iti pa na vrt. Ja, bom šla pa jutri. In tako gre ves dan. Ko pa dežuje, sem srečna. Nisem povedala, kakšne so bile moje

počitnice. Zame so prave počitnice, ko mi ni treba vstati zelo zgodaj in zalivati vrta ali pa čakati do poznega večera in zalivati po mraku, ko drugi gredo na sprehod, nočno kopanje ali pa gledajo televizijo. Če pa je še zelo vroče poletje, takrat moram zalivati zjutraj in zvečer in še vse slabo raste. Letos pa je bilo vse na vrtu veliko in debelo, jaz pa sem imela počitnice. Prosim, nikomur ne povejte!

| Lili Čargonja, odrasla udeleženka DPS na Reki

Bila sem vodnica sestri in svaku in jima razkazala Ljubljano

Po dolgem času sta na obisk prišla moja sestra Antonija z možem Niklasom, Nizozemcem, ki živita na Nizozemskem. Z letalom sta prispela v Ljubljano, štiri dni sta se sama sprehajala po Ljubljani in zbirala vtise o mestu. Ko sva se jima pridružila še midva z možem, je sestra navdušeno pripovedovala o lepotah Tromostovja, tržnici, Ljubljanskem gradu, hvalila je prijazne domačine... Pozorno sem jo poslušala, v glavi pa sem imela pripravljen svoj načrt. Po kratkem premisleku sem ga tudi razkrila. "Predlagam, da gremo zdaj vsi skupaj na še en turistični ogled po Ljubljani." Sestra in svak sta pogledala. Čeprav nista bila navdušena nad mojo idejo, se nisem vdala. Korak za korakom smo si ogledovali znamenitosti; začeli smo s Plečnikovo hišo, nadaljevali do Krakova, Križank, Gruberjevega prekopa, NUK-a, Magistrata in Rotovža, Zmajskega mostu, Prešernovega in Kongresnega trga in tako naprej. Sestri sem povedala nekaj o znamenitostih, pa tudi nekaj besed o zgodovini Ljubljane. Na koncu smo vsi utrujeni, ampak polni vtisov, skupaj odšli v Šestico na kosilo. Ko smo jedli, smo se veselili današnjega druženja. Sestra me je vprašala, kako to, da tako veliko vem o Ljubljani. Morala sem ji pojasniti, da sem Ljubljano spoznala pri DPS na Reki, ko smo se pripravljali na strokovno ekskurzijo, in potem tudi pod vodstvom naše učiteljice Dragice Motik v letu 2012 vse to še videli. Sestra se je malo zamislila in na koncu rekla, da bo tudi ona poiskala informacije in naredila takšen načrt za najino naslednje srečanje v Sloveniji. Kmalu je padla noč. Prepustili smo Ljubljano meščanom in turistom, ki so brezskrbno in mirno nadaljevali vsakdanje življenje. Nas je čakala še pot proti morju, proti domu na Reko.

| Gloria Segnan, udeleženka DPS na Reki

Kateri šolski predmet mi je najbolj všeč?

V šoli mi je od vseh predmetov najbolj všeč športna vzgoja. Šport imam rada, odkar vem zase. Vedno sem imela v rokah kakšno žogo. To pomeni, da so mi najbolj všeč športi z žogo, kot so rokomet, nogomet, košarka... Športna vzgoja mi je najbolj všeč, ker gremo čez vse športe. Lahko vsakdo odkrije, v katerem športu je najboljši in ga začne trenirati. Vsi skupaj igramo različne športe. Medsebojno si pomagamo in drugi od drugih se učimo različne stvari.

| Stella Ožbolt, srednješolka in udeleženka dopolnilnega pouka slovenščine v Čabru

Mami

Moja mami se imenuje Tina.
Rada nas pelje v glasbeno šolo.
Ona je učiteljica in uči otroke.
Živi v Trzinu. Zelo je prijazna do
nas in jo imamo radi.

Jakov Malnar, Čabar

6. r.

Kako mi je ena sama črka spremenila strokovno pot

Iz Slovenije sem na Reko prišla na začetku petdesetih let prejšnjega stoletja, z izobrazbo in delovnimi izkušnjami učiteljice. Razlog za priselitev je bila poroka in moj bodoči mož me

Ksenija Grabusin.
Foto: Marjana Mirković

je takoj ob prihodu predstavil prijatelju, ki je bil ravnatelj srednje šole za učence v gospodarstvu na Reki. On mi je predlagal, naj čimprej napišem prošnjo za zaposlitev. Hja, napisati prošnjo je zame mačji kašelj, sem si dejala. Rečeno, storjeno. Sledil pa je hladen tuš in komentar ravnatelja: "Znaš, Marko, ona je Slovenka! U molbi je napisala, da dolazi iz te in te občine, ali je riječ občina napisala sa b, 'občina!' I što ću ja s njom? Imat ću probleme s kolegama, pa ako možeš, daj makni mi je s grbače!" In tako je šla moja učiteljska kariera na Reki v nič. Toda popoldne istega dne sem že imela drugo službo, v katero me je napotila ena sama, napačno zapisana črka oziroma še huje, zgolj pol preveč strešice nad njo. In tako sem delovno dobo namesto kot učiteljica preživela kot tajnica. Kar pa tudi ni bilo slabo, zaslužila sem si pokojnino, v kateri uživam oziroma preživljam že več desetletij.

█ Ksenija Grabusin

Milica Pejović.
Foto: Đilio Arbula

Memento mori

Dolgost življenja našega je kratka.

Kaj znančov je zasula že lopata!

Odprte noč in dan so groba vrata;

al dneva ne pove nobena pratka.

France Prešeren

Včeraj še v klopi z menoj si sedela in dejala, da vsega si tako vesela.

Včeraj še z nami v hribe hodila si, kakor srna plaha v jutranji rosi.

Danes šopek cvetlic delam tebi za slovo, kdo ve kdaj, en dan, tudi nas več ne bo.

Trenutek zadnji, ko pride, nihče pred njim ne uide.

S solznimi očmi v spomin nate

pesem zapeli smo na gori,

vedno znova na minljivost opozarja nas memento mori.

V spomin na Milico Pejović

█ Zdenka Kallan-Verbanac

Etnološka delavnica

Etnološka zbirka rodbine Čop Palčava šiša v vasi Plešce tik ob hrvaško-slovenski meji je svojevrsten muzej v živo, z ohranjenim meščanskim poslopjem s trgovino, stanovanjem z bogato knjižnico in s skednjem. Več kot uspešno jo že več let vodi potomec Čopovih Marko Smole, pravi zanesenjak, ki poleti organizira tudi odmevne delavnice. Te z vrsto mladih in strokovnjakov iz obeh držav Plešce spremenijo v živahno prizorišče najrazličnejših dogajanj, osredotočenih predvsem v raziskovanje, spoznavanje in ohranjanje krajevne dediščine. Delavnica je potekala v sodelovanju s Slovenskim etnološkim društvom in Pokrajinskim muzejem Kočevje, društvom Osilniška dolina, SKD Gorski kotar in Občino Osilnica.

V sklopu projekta Palčava šiša so tokrat na pobudo lastnika Romana Janeša uredili zbirko domačije Janeš – Zajski v vasi Bezgovica. Udeleženci so med drugim raziskovali tudi načine življenja v naseljih nad Osilnico in Plešci ter njihovo stavbno dediščino, si na Kostelskem ogledali rezultate projekta Svet Kolpe in litopunkturne zdravilne točke ter raziskali eno najstarejših domačij v vasi Fara. Etnokoreolog Tomaž Simetinger je izvedel več intervjujev z domačinkami, Tanja Kovačič pa predstavila etična načela pri etnološkem raziskovanju. V salonu Palčave šiša in obnovljenem skednju so redno poteka-

la tudi predavanja v domačem narečju. Jože Ožura iz Osilnice je predstavil priimke v naseljih okoli Osilnice v 18. stoletju, Marko Smole stavbno dediščino v dolini zgornje Kolpe in Čabranke, Anja Moric iz Stare Cerkve je predavala o Kočevarjih, Janez in Meta Ožura iz Osilnice pa sta pripravila plesno delavnico plesov, ki so jih nekoč plesali v okolici. Živa Ogorelec je predavala o urmoharstvu, sledila je pekovska delavnica, Slavko Malnar pa je predstavil narečno in domoznansko literaturo, ki je izšla v založbi podružnice Matice Hrvaške iz Čabra. Po literarnemu večeru z Zlatkom Pochobradskym se je spontano razvila še delavnica izdelovanja cvetja iz papirja. Na skednju Palčave šiša je bila na ogled tudi zanimiva razstava o *urmoharjih*, potujočih urarjih iz doline, in *pindekelnih*, krstnih ogrinjalih iz Trave. V soboto je bil kot običajno pohod na Sveto goro, sledil je popoldanski sejem na pleškem trgu in zatem sklepna prireditev na skednju Palčave šiša. Druženje, na katerem se je zbralo okrog dvesto obiskovalcev, se je po koncertu ljudskih pesmi upokojskega pevskega zbora iz Sodružice končalo v vedrem razpoloženju, s pesmijo in plesom ob spremljavi lokalnih harmonikarjev.

Marko Smole, Marjana Mirković

Marko Smole v Delnicah in Zagrebu
Marko Smole je 20. septembra v mestni knjižnici v Delnicah predstavil etnološko dediščino doline Čabranke, 10. novembra v Muzejskem dokumentacijskem centru v Zagrebu pa projekt Palčava šiša in predavanje z naslovom Kako ustanoviti zasebni muzej?

Foto: Marjana Mirković

31. avgust, Kastav

Z armunikun va Kastav

Zadnja nedelja v avgustu je bila prizorišče srečanja harmonikarjev z naslovom *Z armunikun va Kastav*.

Dogodka se je udeležil tudi dijak reške srednje glasbene šole Ivan Matetić Ronjgov in mladi član KPD Bazovica Daniel Šimek. Tokrat se je predstavil s solističnim nastopom na klasični harmoniki in programom Czardas A. Montija, pa tudi v duetu z znanim slovenskim glasbenikom na harmoniki heligonki in večkratnim zmagovalcem številnih tekmovanj, Tomažem Boškinom iz Kopra. Za skupni nastop sta bila tudi nagrajena kot najboljša izvajalca. *Čestitke!*

Prireditev, ki ni tekmovalne narave, je v slikovito mestece nad Reko privabila več kot štirideset harmonikarjev in več sto gledalcev, vsi nastopajoči pa so prejeli zahvalo organizatorja, med njimi tudi najmlajši in najstarejša, osemletni Andrija Grgić iz Lovrana in osemdesetletna Milica Tuševljak iz Opriča.

Marjana Mirković

Foto: www.liburnija.com

11. september, Frančiškanski samostan, Trsat, Reka

500 let province sv. Križa

Dr. Jože Škofljanec.
Foto: Marjana Mirković

V počastitev letošnjega jubileja, 500. obletnice frančiškanske province sv. Križa, se je praznovanje začelo na Reki, nadaljevalo pa v Sloveniji, med drugim z znanstvenim simpozijem v organizaciji slovenske frančiškanske province sv. Križa in Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta na ZRC SAZU v sodelovanju s teološko fakulteto. Vrsta predavateljev (27 v Ljubljani, 10 na Reki) iz Slovenije in Hrvaške je predstavila predavanja, ki temeljijo na novih študijah z različnih področij, od zgodovine, umetnostne zgodovine, muzeologije in krajinarstva do frančiškanskih tem in njihove teološke misli.

Prvi del tridnevnega simpozija z naslovom 500. obletnica ustanovitve frančiškanske province na zahodnem Hrvaškem je potekal na Trsatu na Reki, v samostanu romarskega svetišča, s pomembno vlogo v zgodovini province. Organizator simpozija je bil večletni profesor cerkvene zgodovine na reški teološki fakulteti, frančiškan dr. Emanuel Hoško, ki se je dan pozneje predstavil tudi v Ljubljani s predavanjem o vzgoji v hrvaško-kranjski provinci. Poudaril je, da gre tematsko za ločeni srečanja, teme na Reki so bile namreč osredotočene na obdobje okrog leta 1514 ter dogodke pred tem in pozneje v istem stoletju, namenjene pa v glavnem kulturnim dogajanjem, povezanim s frančiškani. Omenil je tudi, da so imeli slovenski frančiškani v načrtu, da bi za ta jubilej prevedli in vzporedno z

Sodelovali so še dr. Marko Medved (Družbene in cerkvene razmere v Hrvaškem primorju in v zaledju v času nastanka Vikarije Bosne Hrvaške), dr. Emanuel Hoško (Hrvaški frančiškani in nastanek Vikarije Bosne Hrvaške), dr. Zorislav Horvat (Arheološki ostanki frančiškanskega samostana v Liki in Krbavi), dr. Marijan Bradanović (Frančiškansko graditeljstvo v Hrvaškem primorju in zaledju v 15. in 16. stoletju), dr. Arijana Koprčina (Relikviarij Barbare Frankopanke), dr. Ines Srdoč Konestra (Trsatski izvod Lekcionarja Bernardina Spličanina, 1495), dr. Nela Veronika Gašpar (Raj duše – Padova, 1560 -, Katarine Frankopanke), dr. Veronika Reljac (Marijansko sporočilo Raja duše – Padova, 1560 -, Katarine Frankopanke) in dr. Ksenija Škarić (Mati Božja Slunjska). Sledila je še predstavitev nove izdaje knjige Franjo Glavič: Zgodovinski spisi o Trsatu in nastanku frančiškanske province v zahodni Hrvaški.

izvirnikom objavili rokopis Bosna Franciscana, obsežen rokopis iz leta 1777, a se še prevaja.

Na Trsatu je s predavanjem o širitvi Vikarije Bosne Hrvaške – oziroma pozneje province – v zahodne dele Hrvaške in slovenske dežele sodeloval tudi dr. Jože Škofljanec iz Arhiva Republike Slovenije, dolgoletni raziskovalec zgodovine slovenske frančiškanske province in njenih predhodnic. Marjana Mirković

12. september, Področna OŠ, Gerovo

Priznanje Slavku Malnarju

Predstavniki mestnih oblasti so ob Dnevu Čabra podelili plaketo za življenjsko delo Slavku Malnarju iz Tršća. Kot so zapisali v obrazložitvi, je Slavko Malnar priznanje prejel za dragocen prispevek h kulturi in znanosti na območju Mesta Čabar, ter k hrvaški zgodovini, etnologiji in leksikografiji, zlasti pa k dialektologiji in ohranitvi kajkavskega govora. Iskrene čestitke! Slavko Malnar, izjemno plodovit avtor, trenutno končuje tudi slovar hrvaškega jezika in narečnega domačega govora, obsežno publikacijo, ki na več kot petsto straneh vsebuje skoraj sedemdeset tisoč besed, še nadalje pa tudi raziskuje in beleži krajevno zgodovino, v zadnjem času predvsem s področja gozdarstva oziroma delovanja žag.

Pušelc damačeh

Jakob Müller iz Grosuplja, učitelj, raziskovalec, jezikoslovec in leksikograf –

tudi soavtor Slovarja slovenskega knjižnega jezika II–V (1975–1991) – je pripravil antologijsko panoramo pesmi in pesniških besedil, napisanih v krajevnih govorih Čebrianskega. Knjižica ima naslov *Pušelc damačeh (Najlepše pejsme čebrianskega kraja)* in priča o neverjetni ustvarjalni energiji in ljubezni do *damače rejči*. V izbor pesnikov je avtor uvrstil tudi del poezije vsestranskega ustvarjalca Slavka Malnarja (Nužec na dva kraja in Spančkej, spančkej), predstavljajo pa se še Branko Čop, Lea Čop, Edita Gašpar, Jasmina Kiš, Josipa Klepac, Marijana Klepac, Marija Kovač, Marko Kovač, Silvija Križ, Leo Lautar, Božena Leskovar, Božica Lipovac, Jelena Malnar, Matija Malnar, Matilda Mesić, Ines Mohorić, Saša Ožbolt, Tihana Pochobradsky, Zlatko Pochobradsky, Franjo Poje, Marija Starčević, Jelena Šoštaric, Matija Turk, Marija Vesel, Dinka Volf, Andrija Zbašnik, Jasna Zbašnik, Zdenka Zbašnik, Anka Žagar, Dolores Žagar in Monika Žurga.

Tudi ta knjižica je izšla v založbi podružnice Matice Hrvaške iz Čabra (2014) in v uredništvu Ivana Janeša, ki je v predgovoru med drugim zapisal, da je antologija "zahvala prednikom in zaveza novim naraščajem za ohranjanje *damače rejči*".

■ Marjana Mirković

1. oktober

Svet za narodne manjšine (NM) RH

1. oktobra je začel veljati nov zakon o društvih (NN 74/14), sprejet junija letos. Svet NM RH opozarja, da so društva dolžna uskladiti svoje statute najpozneje v letu dni oz. do 1. oktobra 2015. Poglavitne novosti zadevajo jasnejše urejanje ustanovitve, pravnega položaja, delovanja, registracije, financiranja, premoženja, odgovornosti, statusnih sprememb, nadzora in prenehanja delovanja društva kot pravne osebe. Zakon med drugim predpisuje, da mora društvo voditi seznam članov, dostopen vsem članom, ne pa tudi drugi javnosti. Novost v zakonu predvideva tudi objavo statuta društva skupaj z drugimi podatki, navedenimi v seznamu društev na spletni strani ministrstva za upravo RH. Upoštevajoč predpise za vodenje računovodstva neprofitnih organizacij, zakon predpisuje, da so v seznamu društev s povezavo na seznam neprofitnih organizacij javno do-

stopna tudi poročila o finančnem poslovanju društva skupaj s predpisano dokumentacijo, kar bo, ko bo zaživel, v praksi olajšalo financiranje društev iz javnih virov in prispevalo k transparentnosti njihovega delovanja za javno dobro. Podrobneje bo vsebina seznama društev in način njihovega vodenja ter dokumentacije za vpis predpisana s pravilnikom, ki naj bi ga sprejeli do 1. decembra letos. Kmalu pa naj bi bil sprejet tudi zakon o finančnem poslovanju in računovodstvu neprofitnih organizacij.

10. oktobra je Svet NM RH sprejel nova merila za finančno podporo, zagotovljeno iz državnega proračuna in namenjeno programom nevladnih društev in ustanov narodnih manjšin. Upoštevali jih bodo pri razpisu za programe kulturne avtonomije za leto 2015. Poseben model financiranja Sveta NM RH bo tako, kot so zapisali, prilagojen *standardom financiranja civilne družbe v EU*.

Pred oddajo letnih poročil o delu in programu za leto 2014 je napovedan tudi sprejem nove metodologije za pregled uresničevanja programov nevladnih društev in ustanov narodnih manjšin. Več: www.nacionalne-manjine.info

■ Marjana Mirković

SI-T

Foto: Ira Petris

11. oktober, Ravna Gora

Ravnogorski slovar

S predstavitev slovarja.
Arhiv Slavka Malnarja.

V Ravni Gori so predstavili Ravnogorski slovar, ki je plod enajstletnega dela Ivana Zvonimirja Erjavca in sodelavcev, ki so odrasli v okolju teh govorov. Španoviško narečje (ravnogorsko-sušiško-španoviško) je tako dobilo temeljno delo, ki ima vlogo učnega priročnika, pa tudi slovnice in pravopisa. Obsega več kot petsto strani in tisoč besed v španoviškem narečju in s sopomenkami v hrvaščini, prikazuje pa tudi izvor in značilnosti narečja. Avtor si je pri pripravi pomagal s slovenskimi slovarji iz različnih časovnih obdobj.

Kot nam je sporočil Slavko Malnar, ki je napisal tudi krajši predgovor tej knjigi, je Španovica vas v zahodni Slavoniji, v Požeško-slavonski županiji, ki so jo na začetku druge polovice 19. stoletja naselili in zgradili Ravnogorci. Po izbruhu druge svetovne vojne so se Španovičani večinoma opredelili na Paveličevo stran, zato so partizani oktobra 1942 vas popolnoma uničili in prebivalce pobili. Erjavčeva družina se je ob začetku vojne preselila v Požege in preživela vojno.

V Španovici so priseljenci govorili po ravnogorsko in ohranili ta govor. Avtor slovarja ni nikoli živel v Ravni Gori niti v Stari Sušici, pa vendar je zapisal več kot 12 tisoč besed. Vsako besedo je primerjal s črnovrškim, cerkljanskim ali pa tolminskim govorom. Z množtvom rovtarskih besed v ravnogorskem govoru je dokazal, da se je veliko Ravnogorcev priselilo prav iz rovtarskih krajev.

Španoviško narečje je v Ravni Gori danes ohranjeno v literarnem ustvarjanju, na njem je celo tiskan šolski zbornik del, živi pa tudi v govoru vsakdanjega življenja.

▮ Slavko Malnar, Marjana Mirković

Zvonimir Erjavec, prof.

Roden 1928. u Španovici, ravnogorskoj koloniji u zapadnoj Slavoniji. Rastao isključivo u zavičajnom govoru. Tadašnjih osam razreda gimnazije polazi u Požegi. Diplomirao engleski i njemački na Fil. fakultetu u Zagrebu. Službuje u Požegi, zatim (1961-68) predaje engleski i njemački na Pedagoškoj akademiji u Pakracu, nakon čega predaje 24 godine na srednjim školama u Torontu.

17. oktober, Ljubljana

Urad Vlade RS za Slovence v zamejstvu in po svetu

Minister z vodilnimi predstavniki slovenskih organizacij z zamejstva.
Foto: www.uszs.gov.si

Minister Gorazd Žmavc, pristojen za Slovence v zamejstvu in po svetu, je na delovnem srečanju sprejel predsednike

vseh krovnih organizacij slovenske skupnosti v Italiji, Avstriji, na Madžarskem in Hrvaškem.

Predstavil je nov model financiranja za Slovence v zamejstvu, ki se bo delil na redno in projektno financiranje. Poudaril je sodelovanje urada z vrhom države, ministrstvi, pristojno komisijo DZ in predstavniki zamejstva. Osrednja tema pogovora je bila vključitev mlajše generacije, beseda pa je tekla tudi o manjšinski koordinaciji SLOMAK.

▮ Več: www.uszs.gov.si

30. oktober, OŠ Pečine, Reka

Dan šole

Vnabito polni šolski dvorani so na OŠ Pečine tudi letos proslavili dan šole.

Na prireditvi ob 139. rojstnem dnevu šole, tematsko tokrat namenjeni večjezikovnosti, ki je v šoli navzoča v vseh razredih, je bilo zato poleg hrvaškega in domačega čakavskega narečja slišati tudi angleški, italijanski in filipinski jezik ter seveda znova tudi slovenščino. Predstavili so se učenci drugega in petega razreda, prvi s pesmico Samoglasniki, drugi pa zgodbico Papiga v šoli Slavka Pregla. Za nastop jih je pripravila učiteljica Vida Srdoč, ki na podlagi manjšinske zakonodaje oz. po modelu C slovenščino na tej šoli uspešno poučuje že šesto leto. Letos je prijavljenih kar 54 učencev, trije prihajajo tudi iz drugih šol, s Trsata in iz Škrljeva. Pouk poteka v več skupinah dvakrat na teden, skupno sedem ur, pričakovati pa je, da bo pristojno ministrstvo odobrilo dodatno število ur, ki bi jih, glede na število učencev, vsekakor potrebovali. Učenci so iz vseh razredov razen četrtega, pouk pa poteka posebej za 1., 5., 6., 7. in 8. razred, 2. in 3. razred pa imata skupne ure. Vida Srdoč se je tudi pohvalila, da so letos za vse skupine prejeli tudi ustrezne učbenike iz Slovenije in da je učilnica za slovenščino

po letošnjem vandalskem pohodu na šoli, ki je povzročil ogromno škodo, zdaj popolnoma obnovljena.

Prireditve se je udeležil tudi predsednik sveta slovenske narodne manjšine Mesta Reka Boris Rejec, krajši pogovor z ravnateljico Ireno Margan in Vido Srdoč je bil tudi priložnost, da se skupaj ozrejo na uresničevanje pobud za uvedbo slovenščine na Reki in v županiji. Vida Srdoč je povedala, da se bo pouk na OŠ Andrije Mohorovičič v Matuljih nadaljeval, čakajo še soglasje pristojnega ministrstva; na OŠ Belvedere pa bo zaradi novega vodstva pobudo za slovenščino verjetno treba znova preveriti.

Marjana Mirković

Del novih učbenikov.

Učenci slovenščine radi nastopajo.
Foto: Marjana Mirković

7. november, Kaštel, Grobnik

Daniel Šimek, Ante Mamula: Večeri svilom tkane

Vokviru prireditve Jesen na Grobniku 2014 v organizaciji Katedre čakavskega zbora za območje Grobnika je v Sokolski dvorani v tamkajšnjem kaštelu potekal koncertni večer iz cikla *Večeri svilom tkane*, na katerem sta se predstavila mlada glasbenika na harmoniki, Daniel Šimek in Ante Mamula. Koncert je kljub nalivu dobil svoje obiskovalce, ki udeležbe niso obžalovali. Mlada umetnika sta s svojim nastopom navdušila poslušalce in jim po besedah podpredsednice Katedre čakavskega zbora za območje Grobnika Vlaste Juretić podarila izjemen večer. "Harmoniki v njunih rokah nista bili zgolj instrument. Harmoniki sta pripovedovali, se jokali, smejali in žalovali,

se veselili in ljubili, od Mozarta, Bacha, Kusjakova, Nordheima in Scarlattija do Vlasovih stavkov Gulaga." Program sta končala s Piazzollovim Libertangom in za svoj nastop prejela vrsto čestitk in pohval. Več: www.grobnik-katedra.hr

Daniel Šimek.
Osebni arhiv.

Tudi narava nas ne mara

Kako začeti to kolumno, s katero se od vas, spoštovani rojaki, poslavljam v turbnem letu 2014, kot z novicami o novi naravni ujmi, ki nas je prizadela letos že ničkolikokrat. Tokrat so zahodni del Slovenije prizadele velike poplave, ki so najprej povzročile obilo težav na Gorenjskem in na Tolminskem, pred dnevi pa še na Notranjskem, predvsem na Cerkljanskem jezeru in v Loški dolini, pa tudi v vam bližnjih krajih okrog Ilirske Bistrice. Silne padavine so najprej preplavile dolino ob reki Reki, nekajkrat zaprle cesto od Jelšan prek Bistrice do Pivke in se potem ustalile v krajih okrog Knežaka, kjer še danes, ko pišem ta prispevek, voda dere iz kraškega podzemlja kot za stavo.

Tomo Šajn.
Foto: Dragica Jakšetič

Če za trenutek pustimo ob strani tegobe prebivalcev, ki so jim vode nanese veliko škode in nekatere vasi za več dni odrezale od sveta, ne moremo mimo iskanja vzrokov, zakaj se v Sloveniji nenehno pojavljajo take velike škode ob poplavah. Splošnemu prepričanju, da država in ustrezna resorna ministrstva niso vrsto let storila nič, da bi se vsaj omilile posledice poplav, je piko na i pred dnevi dodalo računsko sodišče. Predsednik sodišča je namreč na novinarski konferenci s podatki pokazal na vso šlamparijo ministrstva za okolje v zadnjih petnajstih letih. Sodišče je dokazalo, da so zaradi neučinkovitosti in neznanja državni uradniki na tem ministrstvu oškodovali Slovenijo za vsaj 1,4 milijarde evrov evropskega denarja, namenjenega preventivnim ukrepom pred naravnimi nesrečami.

Na tapeti so se znašli sedanji in predvsem pretekli resorni ministri za okolje in prostor, ki pa so se zelo začudeni spraševali, zakaj jim to očitajo. Nekateri so bili na ministrskem položaju menda premalo časa (npr. sedanji zunanji minister Karel Erjavec), drugi se baje ne spomnijo, zakaj je šlo, češ da so bili ministri že dolgo tega (Janez Podobnik), tretji pa se preprosto niso odzvali javnim pozivom.

Posledice poplav, ki jih blažijo predvsem nadvse prizadevni slovenski gasilci, člani Civilne zaščite in tudi pripadniki Slovenske vojske, bodo kmalu po izboljšanju vremena prej ali slej pozabljene. Župani prizadetih občin, ki so na lastno pest ukazali posege ob poplavah, si bodo razbijali glave, kako zbrati denar za plačilo stroškov, vlada pa obljublja novo strategijo, s katero se bo država resno lotila naravnih ujm.

Trenutna vlada na čelu z ministrskim predsednikom Mirom Cerarjem pa ima tudi sama s seboj toliko problemov, da se s poplavami kaj veliko ne ubada. Ko pišem to kolumno, Cerar še vedno išče gospodarskega ministra, saj mu potencialni kandi-

dati kar po vrsti obračajo hrbet. Ko bo ta prispevek natisnjen v Sopotjih, bomo imeli v Sloveniji morebiti kompetentno vlado, ki pa se bo morala še naprej spopadati z nakopičenimi problemi.

Varčevalni ukrepi, ki jih je vlada napovedala, so dvignili na noge tako rekoč vse sindikate. Ti so nazadnje protestirali proti prodaji državnih podjetji, tako imenovane državne srebrnine tujcem. V nasprotju s Hrvaško pri nas še ne zbirajo podpisov za referendum, s katerim bi preprečili prodajo državnih dobrin. Sindikati pa tudi protestirajo proti vsakršnim posegom v standard njihovih članov, predvsem državnih uslužbencev. Obenem pa delodajalci zahtevajo ostre mere pri obremenjevanju kapitala in privilegijev zaposlenih.

Na nogah pa so tudi zaposleni v kulturi in šolstvu, ker jim napovedani vladni ukrepi ne obetajo nič dobrega. Ukiniti da bo treba vse poklicne kulturne ustanove z manj kot 15 zaposlenimi, ukiniti ali združevati bo treba manjše osnovne šole in naložiti učiteljem in vzgojiteljicam večje delovne obveznosti. To bo posredno povzročilo presežek delovne sile in novo brezposelnost. Mimogrede povedano, pred dnevi je šlo v stečaj avtoprevozniško podjetje TiB Transport iz Ilirske Bistrice, znano po prevozih tekočih goriv v cisternah. Na cesti je ostalo 150 delavcev, kar je za majhno občino, kot je bistriška, hud udarec. Takšnih podjetij je po vsej Sloveniji vse več.

Tako kot pri vas bi tudi pri nas vsi želeli podpreti reforme, ki da so nujno potrebne, vendar "ne na naš račun". Delavci bi reforme na račun države in delojemalcev, država in delodajalci pa na račun zaposlenih. V tem začaranem krogu se vrtimo pri vas in pri nas, le da so v Sloveniji nekateri gospodarski kazalniki vendarle nekoliko bolj optimistični in da je pri nas nezaposlenost nekaj stopinj nižja kot pri vas. Sicer pa hočeš nočeš oboji plujemo v podobnem čolnu. **I Tomo Šajn**

Istog Žorž: Laboratorij je bil moje igrišče

Istog Žorž, znani reški rojak, priznani in Inagrajevani umetniški fotograf in mentor fotografske skupine, je nedvomno med člani KPD Bazovica, ki danes dejavno soustvarjajo njegovo prepoznavno podobo. Istog izhaja iz slovenske družine: oče Bogomir, doma iz Podnanosa, je bil po poklicu fotograf, mati Pavla, Celjanka, pa trgovka z umetniškim posluhom. Očetovo družino je leta 1929 pregnal fašizem in dva brata sta se preselila v reško primesno naselje Drenova, Istogov oče pa v Celje. Tam se je izučil za fotografa, na Kvarner pa sta ga pripeljala oglas fotografa Milkovića, ki je imel atelje na Sušaku, in dejstvo, da je tam že živel širša družina. Po izbruhu druge svetovne vojne se je oče leta 1941 vrnil v Slovenijo in se 1943 pridružil partizanom, kjer je delal kot fotograf in tam spoznal mamo. Po poroki sta se leta 1947 priselila na Reko in rodil se je Istog. Oče se je znova zaposlil pri fotografu Milkoviću, leta 1953 pa odprl svoj atelje, ki je bil do leta 1972 na Belvederu in pozneje na Kantridi. Tega je prevzel sin Istog in v njem do leta 2001 s fotoaparatom lovil tudi podobo in razvoj mesta, ki ga ni več: "Spomini na otroška leta so lepi. Odrasel sem na Kozali in še pred šolo govoril tri jezike, doma slovensko in na ulici hrvaško in italijansko. To je bila takratna reška realnost, zame čudovita, za moje mlade sorodnike, ki so prihajali na obisk iz Slovenije, pa prav osupljiva. Pred petdesetimi, šestdesetimi leti je bilo v mestu povsod slišati italijanščino, danes več ne. Do leta 1975 smo živeli na Belvederu, potem smo se preselili v stanovanje na Kantridi, danes živim v družinski hiši v Matuljih."

Posebno topli in spoštljivi so spomini na očeta, ki je na Istoga prenesel ljubezen do fotografije, znanje in dolgoletne izkušnje: "Moj oče je bil dober človek in izvrsten pedagog, in nisem imel nobene potrebe, da bi iskal druge vzore. Imel sem srečo, da sem začel mlad, in pod njegovim vodstvom prevzel priznani atelje, tako da se mi ni bilo treba boriti za delo. Oče je bil tudi eden izmed ustanovnih članov Foto kluba Color na Reki, v njem pa delujem tudi sam." V okviru tega kluba je bila prvič na ogled tudi Istogova fotografija, pri njegovih štirinajstih letih postavljena v neki zagrebški izložbi. Istog je odraščal

v očetovem ateljeju in se igral v laboratoriju, ki je bil z množico škatlic v času, ko igrač ni bilo na pretek, prava zakladnica. Očetu je od malega rad pomagal, zato je bila srednja obrtniška šola na Reki, smer fotografija, pričakovana odločitev. Sneli so vse, od porok do drugih dogodkov. Ves čas pa je bil usmerjen tudi v eksperimentiranje in umetniško fotografijo, ki mu je med drugim zagotovila tudi mesto v stalni postavitvi Mestnega muzeja na Reki, članstvo v Hrvaškem društvu likovnih umetnikov in leta 2002 status samo-

Istog Žorž. Foto: Marjana Mirković

stojnega umetnika. "Takrat je šlo počasneje, več truda je bilo treba vložiti za razstavo, ki je bila prava čast. Prebijali smo se počasi, danes je veliko laže in hitreje. Do zdaj sem sodeloval na štiristo skupinskih razstavah po vsem svetu in imel petdeset samostojnih razstav na Hrvaškem in v Sloveniji. Vse življenje sem delal kot fotograf za Mestni muzej, Moderno galerijo (MMSU), Zgodovinski in pomorski muzej Hrvaškega primorja in druge kulturne ustanove ter razna podjetja na Reki, od ladjedelnice 3. maj in Kraljevice do Brodoprojekta in Brodomaterijala, tako da se mi je nabralo tudi mnogo fotografij na temo industrijske dediščine." Spremljal je tudi kulturno in družbeno življenje, od karnevala in drugih prireditelj do obiskov predsednikov: "Fotografiral sem vse predsednike, Tita, Tuđmana, Mesića in Josipovića. Ko si poznan, te pač angažirajo." S fotografijami je opremil

tudi vrsto publikacij, od brošur in katalogov za reške umetnike do monografij in razstav, kot je bila npr. letošnja razstava Otona Glihe v MMSU-ju.

Delal je vselej ogromno; pred dvema letoma se je pri 65 letih upokojil, in to s 45 leti delovne dobe – to posebej poudari –, toda brez kamere ga boste še vedno težko srečali.

Po prezgodnji ženini smrti živi sam, poleg življenjske sopotnice je izgubil tudi najboljšega kritika. Sin Mirko živi na Zametu in tudi on se uspešno ukvarja s fotografijo in prav tako razstavlja, poklicno pa je usmerjen v področje varne uporabe spleta.

Posebno mesto pa ima Istog Žorž tudi v KPD Bazovica, kjer je leta 2006 postal mentor fotografske skupine in – ostal. Da zna uspešno prenesti znanje mladim, so dokazale številne razstave, sicer pa ima desetletne pedagoške izkušnje s praktičnega pouka v naravoslovno-grafični šoli na Reki, kjer je poučeval do leta 2012. V društvu vsako leto pripravijo tečaj, novinci spoznavajo fotografiranje, drugi nadgrajujejo svoje znanje. Delo z mladimi ga veseli, tako kot posluh vodstva društva in razvejena dejavnost, ki priteguje tudi pripadnike drugih narodov, in prav je tako, saj je prava podoba Reke narodnostno zelo pisana, pravi. Zlasti zadovoljen je s sodelovanjem društva z drugimi fotoklubi in mednarodnim fotografskim natečajem Mini format.

Istog Žorž je za svoje delo in dosežke na področju fotografije prejel več priznanj in nagrad, posebej ljube pa so mu bronasta, srebrna in zlata plaketa Narodne tehnike Jugoslavije za delo v FK Colorju.

Na vprašanje, od kod ime in priimek, pove, da so ime Iztok ob rojstvu pač zapisali Istog in je tako ostalo, priimek Žorž pa da je francoskega izvora (Georges) in spomin na čase Napoleona. "Ena izmed mojih sestričen je našla podatek, da segajo naše korenine do nekega konjskega hlapca, pa tudi do nekega markiza, haha. Sicer pa je Žoržev veliko v Vipavski dolini in njihova dejavnost je raznovrstna, imajo tudi hotele, našel pa sem celo *Vina Žorž*."

In načrti? "Slikat, slikat, slikat in uživati v fotografiji!" ■ Marjana Mirković

Mali Ston. Foto: Anita Hromin

Rovinj. Foto: Darko Mohar

Krk. Foto: Dubravka Dijanić

Osel. Foto: Đilio Arbula

Dobro jutro! Foto: Anita Hromin

Jelsa. Foto: Mirjana Brumnjak

Razkuštrani oblaci. Foto: Tolja Hromin